

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΝΩΤΕΡΗΣ ΚΑΙ ΑΝΩΤΑΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ

ΠΑΓΚΥΠΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ 2017

Μάθημα: Λατινικά

Ημερομηνία και ώρα εξέτασης: Παρασκευή, 19 Μαΐου 2017

8:00 - 10:00

ΟΙ ΟΔΗΓΙΕΣ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ ΑΠΟΤΕΛΟΥΝΤΑΙ ΑΠΟ 7 ΣΕΛΙΔΕΣ

ΔΟΜΗ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟΥ ΔΟΚΙΜΙΟΥ	ΚΩΔΙΚΟΣ	ΜΟΝΑΔΕΣ
AI	1	25
AII	2	25
B1 (α)	3	4
B1 (β)	4	3
B2	5	6
B3	6	2
B4	7	4
B5 (α)	8	2
B5 (β)	9	3
B6 (α)	10	3
B6 (β)	11	3
B7	12	10
B8	13	10
		ΣΥΝΟΛΟ 100

ΜΕΡΟΣ Α΄: ΔΙΔΑΓΜΕΝΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΓΙΑ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ**(Μονάδες 50)**

	<u>Μον.</u>
I. Nemo vero eos miseretur, quod infeliciter vixerint. Menenius Agrippa, qui inter patres ac plebem publicae gratiae sequester fuit, aere collato funeratus est.	7
Atilius Regulus, cum Poenos in Africa funderet, ad senatum scripsit mercenarium suum discessisse et ab eo desertum esse rus; id senatui publice curari placuit, quoniam Regulus aberat.	9
Scipionis filiae ex aerario dotem acceperunt, quia nihil illis reliquerat pater. Aequum mehercule erat populum Romanum tributum Scipioni conferre, cum a Carthagine semper tributum ipse exigere.	9
(Λατινικά Λυκείου, XXXV)	
Σύνολο	25

	<u>Μον.</u>
II. Hac re audita Augustus voluit filiam deterrere quominus id faceret. Eo consilio aliquando repente intervenit oppressitque ornatrices.	7
Etsi super vestem earum deprehendit canos, tamen Augustus dissimulavit eos vidisse et aliis sermonibus tempus extraxit, donec induxit mentionem aetatis.	8
Tum interrogavit filiam, utrum post aliquot annos cana esse mallet an calva. Cum illa respondisset «ego, pater, cana esse malo», mendacium illi pater obiecit: «Non dubito quin calva esse nolis».	10
(Λατινικά Λυκείου, XLVII)	
Σύνολο	25

ΜΕΡΟΣ Β΄: ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

(Μονάδες 50)

1. α) Να μεταφέρετε τους πιο κάτω τύπους στον αντίθετο αριθμό:

sequester, mercenarium, filiae, hac, sermonibus, tempus, annos, mendacium

sequestres, mercenarios, filia, his, sermone, tempora, annum, mendacia

(8 x 0,5 = Μονάδες 4)

- β) Να μεταφέρετε τους πιο κάτω τύπους στη γενική πληθυντικού:

pater, populum, ipse, re, ornatrices, vestem

patrum, populorum, ipsorum, rerum, ornatricum, vestium

(6 x 0,5 = Μονάδες 3)

2. Να γράψετε τους πιο κάτω τύπους ρημάτων σύμφωνα με την οδηγία που σας δίνεται (όπου χρειάζεται, να λάβετε υπόψη το υποκείμενό τους στο κείμενο):

α) *miseretur*: στη μετοχή ενεστώτα και μέλλοντα

miserans, miseraturus

β) *discessisse*: στο γ' πρόσωπο πληθυντικού της οριστικής ενεστώτα και μέλλοντα στην ίδια φωνή

discedunt, discedent

γ) *acceperunt*: στο β' πρόσωπο ενικού της υποτακτικής και προστακτικής ενεστώτα στην ίδια φωνή

accipias, accipe

δ) *voluit*: στο α' πρόσωπο πληθυντικού της υποτακτικής ενεστώτα και παρατατικού

velimus, vellemus

ε) *intervenit*: στο γ' πρόσωπο ενικού της οριστικής παρατατικού και υπερσυντελικού

interveniebat, intervenerat

στ) *dissimulavit*: στο απαρέμφατο ενεστώτα ενεργητικής και μέσης φωνής

dissimulare, dissimulari

(12 x 0,5 = Μονάδες 6)

3. Να γράψετε τους μονολεκτικούς τύπους των παραθετικών των πιο κάτω λέξεων (στην περίπτωση του επιθέτου να διατηρήσετε αμετάβλητα την πτώση, τον αριθμό και το γένος):

infeliciter, aequum

Συγκριτικός: ***infelicius*** Υπερθετικός: ***infelicissime***

Συγκριτικός: ***aequius*** Υπερθετικός: ***aequissimum***

(4 x 0,5 = Μονάδες 2)

4. Να αναγνωρίσετε συντακτικώς τους πιο κάτω τύπους (είναι υπογραμμισμένοι στα διδαγμένα κείμενα για μετάφραση):

gratiae: γενική αντικειμενική στο *sequester*

in Africa: εμπρόθετος επιρρηματικός προσδιορισμός της στάσης σε τόπο

ab eo: ποιητικό αίτιο / εμπρόθετος προσδιορισμός του ποιητικού αιτίου

rus: υποκείμενο του απαρεμφάτου *desertum esse*

conferre: τελικό απαρέμφατο, υποκείμενο στην απρόσωπη έκφραση

aequum erat

consilio: αφαιρετική του τρόπου

aliquando: επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου

cana: κατηγορούμενο στο *ego*

(8 x 0,5 = Μονάδες 4)

5. α) Να αναγνωρίσετε την πιο κάτω πρόταση (είδος, εισαγωγή, εκφορά, αιτιολόγηση εκφοράς):

quod infeliciter vixerint

Είδος: **δευτερεύουσα αιτιολογική πρόταση** (0,5
μον.)

Εισαγωγή: **με τον αιτιολογικό σύνδεσμο quod** (0,5
μον.)

Εκφορά: **με υποτακτική παρακειμένου (vixerint), γιατί εκφράζει υποκειμενική αιτιολογία** (0,5
μον.)

Αιτιολόγηση εκφοράς: **εξαρτάται από ρήμα αρκτικού χρόνου (miseretur) και δηλώνει το προτερόχρονο στο παρόν** (0,5
μον.)

(4 x 0,5 = Μονάδες 2)

- β) Να αναγνωρίσετε την πιο κάτω πρόταση (είδος, εκφορά, αιτιολόγηση εκφοράς) και να δηλώσετε τη συντακτική της θέση:

quominus id faceret

Είδος: **δευτερεύουσα πρόταση του quominus** (0,5
μον.)

Εκφορά: **με υποτακτική παρατατικού (faceret)** (0,5
μον.)

Αιτιολόγηση εκφοράς: **εξαρτάται από το απαρέμφατο detertere το οποίο εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου (voluit)** (1
μον.)

Συντακτική θέση: **αντικείμενο στο απαρέμφατο detertere** (1
μον.)

(2 x 0,5 + 2 x 1 = Μονάδες 3)

6. α) Στο πιο κάτω απόσπασμα να μετατρέψετε τον ευθύ λόγο σε πλάγιο με εξάρτηση από το *Iulia dixit patri ...*

ego cana esse malo

Iulia dixit patri se canam esse malle.

(3 x 1 = Μονάδες 3)

- β) Να μετατρέψετε τη σύνταξη της πιο κάτω πρότασης από ενεργητική σε παθητική:

Augustus eo consilio oppressit ornatrices.

Ornatrices (0,5 μον.) **ab Augusto** (2 x 0,5 μον.) **eo consilio oppressae** (1 μον.) **sunt** (0,5 μον.)

(Μονάδες 3)

7. Να αποδώσετε το κείμενο που ακολουθεί στα Ελληνικά:

In multis rebus natura iter aliud viro alii ostendit. Pulchrum est aliquos bene facere rei publicae etiamque de ea bene dicere non parvum est; et pace et bello viros claros fieri potest. Multi, qui vel fortes fuerunt vel facta aliorum scripserunt, honorantur.

Sallustius *Bellum Catilinae* 2.9 – 3.1 (διασκευή)

Λεξιλόγιο:

iter, itineris (ουδ.) = δρόμος, πορεία

alius - a - ud = άλλος, διαφορετικός

Ενδεικτική μετάφραση

Σε πολλά πράγματα (θέματα/ζητήματα) η φύση δείχνει διαφορετικό (άλλο) δρόμο σε κάθε άνθρωπο. Είναι ωραίο κάποιιο να ευεργετούν (να κάνουν καλές πράξεις/να πράττουν καλώς για) την πολιτεία και ακόμα δεν είναι ασήμαντο (μικρό/μικρής σημασίας) να μιλούν καλά γι' αυτήν.	Μονάδες 5
--	--------------------------------

και στην ειρήνη και στον πόλεμο είναι δυνατό να αναδειχθούν (να γίνουν) ένδοξοι άνδρες.	2
Πολλοί, οι οποίοι είτε υπήρξαν δυνατοί (γενναίοι) είτε έγραψαν (για) τις πράξεις άλλων, τιμώνται.	3
Σύνολο	10

8. Να μεταφέρετε το κείμενο που ακολουθεί στα Λατινικά:

Ο Κικέρωνας, συγγραφέας και σοφός άνδρας, ζούσε στη Ρώμη και έγραφε έξοχα βιβλία για τους νόμους. Πίστευε ότι αυτοί παρέχουν σταθερότητα στην πολιτεία και διαπλάθουν ελεύθερους πολίτες.

(Μονάδες 10)

	Μονάδες
Cicero, scriptor et vir sapiens, Romae vivebat et libros excellentes de legibus scribebat.	5
Putabat (credebat/ censebat/ existimabat) eas stabilitatem rei publicae (civitati) offerre (ferre/ dare/ praeberere) et cives (civis) liberos conformare.	5
Σύνολο	10

- ΤΕΛΟΣ -